

Максіменцева Н. О.,
кандидат юридичних наук, магістр державного управління,
докторант кафедри адміністративного і кримінального права
Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ЗМІСТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ, ВІДТВОРЕННЯ Й ОХОРОНИ НАДР

THE LEGAL NATURE AND THE ESSENCE OF THE PUBLIC ADMINISTRATION IN UTILIZATION, RENEWAL AND PROTECTION OF MINERAL RESOURCE (SUBSOIL RESOURCES)

Стаття присвячена аналізу правової природи та змісту поняття державного управління в галузі використання, відтворення й охорони надр. Аналізуються основні підходи до визначення державного управління у зазначеній сфері та використовується комплексний підхід щодо розуміння сутності державного управління у цій сфері.

Ключові слова: державне управління, управління в галузі використання, відтворення й охорони надр.

Статья посвящена анализу правовой природы и содержания понятия государственного управления в сфере использования, воспроизводства и охраны недр. Анализируются основные подходы к определению государственного управления в данной сфере и используется комплексный подход к пониманию сущности государственного управления в данной специальной сфере.

Ключевые слова: государственное управление, управление в сфере использования, воспроизводства и охраны недр.

This article is devoted to the analysis of the legal nature and the essence of the public administration in utilization, renewal and protection of mineral resource (subsoil resources). The main approaches to the definition of public administration and comprehensive insight into the understanding of the public administration are analyzed in this specific field.

Key words: public administration, administration in the field of utilization, renewal and protection of mineral resources (subsoil resources).

Питання державного управління в галузі використання, відтворення й охорони надр сьогодні є вкрай актуальними та значущими в Україні, оскільки значною мірою пов'язані з питаннями енергетичної безпеки держави, ефективної реалізації права власності українського народу на надра, розподілу та перерозподілу національних багатств. А тому правильне обрання моделі державного управління сприятиме упорядкуванню зазначеної сфери правовідносин відповідно до загальних концептуальних засад. Для формування загальної концепції державного управління у сфері надрокористування передусім важливим є визначитись із загальними підходами до поняття даної адміністративно-правової дефініції.

Окремі питання, що стосуються адміністративно-правових засобів, були досліджені в роботах В. Авер'янова, Д. Бахраха, О.М. Бандурки, Г.В. Атаманчука, Ю.С. Шемшученка. Проте аналіз сучасних наукових досліджень дає підстави стверджувати, що комплексно адміністративно-правові засоби державного управління в галузі використання, відтворення й охорони надр досліджувались недостатньою мірою, що і зумовлює доцільність постановки даної проблеми та підготовки цієї статті.

Загалом питання державного управління знайшло достатнє висвітлення в адміністративно-правовій літературі, зараз сформовані основні підходи до цієї центральної категорії для адміністративного права. Проте особливості поняття державного управління та засобів державного управління саме в галузі використання, відтворення й охорони надр, на нашу

думку, потребують спеціального дослідження через брак сучасних спеціальних досліджень у цій сфері.

Саме тому, виходячи із вищезазначеного, для вироблення концептуальних підходів формування стратегії побудови механізмів державного управління у галузі використання, відтворення й охорони надр необхідно визначитись із категорійним апаратом основних дефініцій даної сфери, а саме – державне управління у вказаній сфері та засоби управління в галузі використання, відтворення й охорони надр.

Обрання Україною напряму європейської інтеграції нерозривно пов'язане з гармонізацією національного законодавства відповідно до європейських стандартів і проведенням реформування у всіх сферах суспільних відносин. У тому числі процеси трансформації зачепили й таку важливу сферу, як державне управління, національні стандарти та принципи його організації.

Досліджуючи генезу євроінтеграції у сфері державного управління, зазначимо, що ще в 1998 році Указом Президента України від 22 липня задекларовано проведення реформування шляхом впровадження адміністративної реформи в Україні [1, с. 32]. Метою трансформації визначено поетапне створення такої системи державного управління, що забезпечить становлення України як високорозвинутої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії, дасть їй можливість стати впливовим чинником у світі та Європі. Її метою є

також формування системи державного управління, яка стане близьким до потреб і запитів людей, а його пріоритетом буде служіння народові, національним інтересам. Така структура буде підконтрольною народу, прозорою, побудованою на наукових принципах та ефективною. Витрати на утримання управлінського персоналу, у свою чергу, будуть адекватними фінансово-економічному стану держави.

Це питання надзвичайно актуальне і для сфери державного управління в галузі використання, відтворення й охорони надр.

Доцільність ефективної організації управління в зазначеній галузі важко перебільшити, адже надра є одним із найцінніших багатств українського народу, а тому роль держави має бути визначальною. Саме тому, вважаємо, Основний закон визначає надра як одне з основних національних багатств. До такого висновку приходимо через буквально тлумачення положень Конституції України в їх системному зв'язку.

Так, відповідно до ст. 13 Конституції України земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які розташовані в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності українського народу. Від імені українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією.

У свою чергу, положеннями статті 14 Конституції України встановлено, що земля є основним національним багатством, яке перебуває під особливою охороною держави [2, с. 141].

Таким чином, законодавець надра та землю як нерозривні об'єкти відносить до основного національного багатства, що перебуває під особливою охороною держави.

У науковому середовищі поняття «земля» та «надра» розмежовуються. Вважаємо, що Основний закон також відносить надра до основного національного багатства. Природні ресурси є самостійними об'єктами, однак перебувають у нерозривному взаємозв'язку одне з одним, фактично їх не можна відокремлювати від природного середовища. Надзвичайні природні багатства, що містяться в надрах нашої батьківщини, є однією з основних складових частин національної безпеки та незалежності України.

Оскільки природні ресурси є власністю українського народу, то це визначає цільову спрямованість їх використання. Закріплення права власності українського народу, тому числі й на надра, у Конституції України, на думку П.О. Гвоздика, свідчить про розуміння суспільної важливості цього інституту [3, с. 20].

Викладене підтверджується довідковою літературою, з якої вбачається, що «на цей час в надрах України виявлено понад 20 тис. родовищ і проявів із 117 видів мінеральної сировини, з яких 11 742 родовища (у т. ч. 1 538 ділянок вод питних, технічних, мінеральних) мають промислове значення та вра-

ховуються Державним балансом запасів корисних копалин» [4, с. 7].

Саме наведені положення дають підстави говорити про особливе місце надр у системі об'єктів правовідносин, що зумовлює специфіку державного управління в природоресурсній сфері загалом і в галузі використання, відтворення й охорони надр зокрема.

Для вироблення правильної стратегії побудови інституційно-функціональних механізмів державного управління у зазначеній сфері вкрай необхідним є правильне розуміння категорійного апарату. А тому під час дослідження зазначених понять ми використали індуктивний метод – від загального до конкретного, тобто від загальних засад адміністративного права до конкретних інститутів і сфер правового регулювання.

Так, поняття «адміністративно-правові засади» науковцями, а саме Д.Г. Забродою, слухну думку якого ми загалом підтримуємо, визначається як сукупність закріплених у нормах адміністративного права параметрів (характеристик) суспільного явища та правовідносин, що потребують урегулювання за допомогою адміністративно-правових засобів [5, с. 45–51].

У свою чергу, єдине загальноприйняте визначення поняття державного управління наразі відсутнє у науковій юридичній літературі. Це є зрозумілим, оскільки таке поняття є надзвичайно широким в силу об'єктивних причин всеосяжності цього поняття. Проте зазначену категорію не можливо розглядати без розуміння загальноприйнятого поняття «управління». Так, найчастіше науковці фактично розширюють його зміст шляхом тлумачення або функціональної частини (акцентуючи при цьому увагу на суб'єкті управління), або предметної частини (вказуючи на об'єкт управління) чи просто виходять зі змісту мети та цілей здійснення такого управління. Наведемо декілька визначень, які пропонуються як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями.

Найбільш узагальненим розумінням управління в широкому тлумаченні є діяльність, спрямована на керівництво будь-чим (будь-ким), здійснення упорядковуючого впливу щодо тих чи інших організованих систем на поведінку учасників спільної діяльності з метою забезпечення їх організованої взаємодії. Такий підхід є синтезованим із різноманітних доробків представників теорії загального управління.

Упорядники «Енциклопедичного словника з державного управління» визначають управління як функцію організованих систем (біологічних, соціальних, технічних), яка забезпечує реалізацію мети й підтримку режиму діяльності, сталість і розвиток певних структурних елементів. Соціальне управління є властивістю будь-якого суспільства, пов'язаною з його системною природою, розподілом праці, необхідністю спілкування у процесі роботи та життя, обміном результатами матеріальної та духовної діяльності [6, с. 722].

Під поняттям «державне управління» розуміють діяльність держави (органів державної влади), спрямовану на створення умов для найповнішої реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, узгодження різноманітних груп інтересів у суспільстві та між державою та суспільством, забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами [6, с. 150].

Подібним чином поняття «державного управління» визначають також інші дослідники.

Державне управління – організований вплив держави на розвиток процесів і відносин у суспільстві владно-правовими методами. Розрізняють державне управління в широкому та вузькому змісті. Державне управління в широкому змісті здійснюють всі органи державної влади; у вузькому змісті воно визначається як діяльність органів виконавчої влади [7, с. 208].

Державне управління як одна з форм діяльності держави – це відносно самостійна організаційно-владна, розпорядча діяльність органів виконавчої влади та її уповноважених в особі адміністрацій, державних підприємств та установ, які здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією межах і відповідно до законів України щодо практичної організації завдань і функцій держави [8, с. 34].

Державне управління, за доктринальним визначенням, являє собою вид діяльності держави, що полягає у здійсненні нею організуючого впливу на ті сфери та галузі суспільного життя, потреби функціонування й розвитку яких вимагають певного втручання держави за допомогою відповідних важелів [9, с. 255].

Деякі науковці державне управління визначають більш вузько та конкретно: державне управління за своїм призначенням і змістом є тим видом державної діяльності, у межах якого практично реалізується виконавча влада [10, с. 8].

Проте державне управління за предметним принципом (залежно від об'єкта) може мати окремі специфічні риси, притаманні різним сферам діяльності, у тому числі галузі використання, відтворення й охорони надр.

Так, нормативне визначення поняття «надра» в українському законодавстві закріплено в Кодексі України про надра, де в статті 1 зазначено: надра – це частина земної кори, що розташована під поверхнею суші та дном водоймищ і простягається до глибин, доступних для геологічного вивчення та освоєння [11, с. 340]. Тут, вважаємо, слушною є думка О.М. Олійника, який пропонує доповнити таке нормативне визначення вказівкою на те, що корисні копалини як складові частини надр можуть виходити та перебувати на поверхні землі, у джерелах вод і газів та на дні водоймищ, при цьому залишаючись частиною надр [12, с. 16].

Можна стверджувати, що державне регулювання гірничих відносин перебуває на перетині сфер правового регулювання гірничого (екологічного, природоресурсного) та адміністративного права, однак,

безсумнівно, має адміністративно-правову спрямованість.

З урахуванням викладеного, на нашу думку, доцільним буде запропонувати такий підхід до цього визначення: *державне управління в галузі використання, відтворення й охорони надр є видом державної діяльності, що має організуючий, виконавчорозпорядчий характер особливої групи державних органів (посадових осіб) щодо практичної реалізації функцій та завдань держави у сфері регулювання відносин, пов'язаних із використанням відтворенням та охороною надр.*

З цього випливає, що адміністративно-правові засади державного управління в галузі використання, відтворення й охорони надр являють собою сукупність закріплених у нормах адміністративного права параметрів (характеристик) державного управління та правовідносин, об'єктом яких виступає специфічний об'єкт – надра, і які потребують урегулювання за допомогою адміністративно-правових засобів.

Вважаємо, слід погодитись з О. Ульяновською щодо розуміння поняття «адміністративно-правові засоби», яка розглядає їх у двох розуміннях – широкому та вузькому. У широкому розумінні адміністративно-правові засоби розглядаються як нормативно-правове забезпечення реалізації певного права; засоби контролю за дотриманням всіма суб'єктами, що беруть участь у суспільних відносинах, положень нормативно-правових актів у вказаній сфері реалізації права; засоби контролю за дотриманням суб'єктами, діяльність яких направлена на реалізацію права, встановлених державою правил їх реалізації. У вузькому розумінні до адміністративно-правових засобів входять засоби зовнішньоорганізаційної діяльності; засоби внутрішньоорганізаційної діяльності; відповідальність як засіб забезпечення права [13, с. 30–32].

З урахуванням особливостей надр як об'єкта правовідносин державного управління адміністративно-правові засоби у галузі використання, відтворення й охорони надр в широкому розумінні можна визначити як сукупність адміністративно-правових норм, спрямованих на регулювання відносин використання, відтворення й охорони надр та засобів контролю за об'єктами управління в галузі використання, відтворення й охорони надр.

У вузькому розумінні до адміністративно-правових засобів використання, відтворення й охорони надр можна віднести засоби зовнішньоорганізаційної діяльності, тобто ієрархічний контроль у системі суб'єктів управління в галузі використання, відтворення й охорони надр (наприклад, контроль з боку Міністра екології та природних ресурсів України за діяльністю Державної служби геології та надр України); засоби внутрішньоорганізаційної діяльності, тобто ієрархічний контроль у межах визначеного органу державного управління (наприклад, контроль з боку Голови Державної служби геології та надр України за структурним підрозділом служби – Азово-Чорноморським міжрегіональним відділом Департаменту державного геологічного контролю);

відповідальність як засіб забезпечення виконання об'єктами державного управління в галузі використання, відтворення й охорони надр волі суб'єктів державного управління.

Визначення змісту державного управління в галузі використання, відтворення й охорони надр дає змогу найбільш повно відобразити його сутність та особливості. Так, дослідження науковців у галузі державного управління свідчать, що державне управління має забезпечити насамперед досягнення мети, встановленої державою у відповідних суспільних відносинах (сфері суспільного життя).

Зміст державного управління у галузі використання, відтворення й охорони надр детермінований завданнями, функціями, методами державного управління, що перебувають у взаємозалежності та є взаємопов'язаними.

Особливості державного управління в галузі використання, відтворення й охорони надр визначаються об'єктом, суб'єктом, предметом, метою завданнями та функціями управління в даній конкретній галузі.

Поняття суб'єкт управління в доктрині адміністративного права є достатньо розробленим та усталеним. Однак, на нашу думку, одним з найбільш вдалих визначень суб'єкта управління наведено В.Я. Малиновським: «Суб'єкт управління – система, наділена певною компетенцією і державно-владними повноваженнями, що дають їй змогу втілювати свою волю у форму керівних команд чи рішень, обов'язкових для виконання, тобто це система, що управляє» [14, с. 161].

Таким чином, приходимо до висновку, що оскільки суб'єктом управління є система – державний орган як організована, структурована, ієрархічна система, яка в собі містить внутрішні відносини підпорядкування окремих елементів між собою, то справедливим буде твердження, що частина системи також може виступати суб'єктом управління. Тобто таким суб'єктом може бути як державний орган в цілому, так і посадова особа цього державного органу, що реалізує свою компетенцію, при цьому маючи можливість здійснювати її з певною свободою розсуду, обираючи з кількох юридично допустимих рішень те, яке він вважає найкращим за цих обставин (дискреційні повноваження).

Водночас головною особливістю суб'єкта державного управління є те, що він має певну визначену державою компетенцію, тобто можливість здійснювати керівний (владний) вплив на об'єкт управління. Отже, об'єкт управління в обов'язковому порядку має підкорятись волі суб'єкта управління.

Специфіка державного управління в галузі використання, відтворення й охорони надр полягає в тому, що органи загального державного управління здійснюють зазначену діяльність одночасно з вирішенням інших покладених на них завдань, зокрема таких, як визначення напрямів державної політики в інших галузях народного господарства, економіки, соціальної сфери, освіти, культури тощо.

Державні органи спеціальної компетенції, у свою чергу, реалізують управління безпосередньо в галузі

використання, відтворення й охорони надр. Тобто управління даною галуззю є їхнім головним завданням або одним із головних напрямів діяльності.

Державні органи спеціальної компетенції також поділяються на дві групи – галузеві та міжгалузеві – в залежності від компетенції.

Так, міжгалузевим органом у сфері гірничих відносин є Міністерство екології та природних ресурсів, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки. У системі міністерства окремо слід виділити посадову особу – міністра екології та природних ресурсів, через якого здійснюється управління та координація діяльності більш спеціалізованих органів державного управління (наприклад, Державна екологічна інспекція України, Державна служба геології та надр України, Державне агентство водних ресурсів України тощо), Державну екологічну інспекцію України, Державне агентство водних ресурсів України, Державне агентство України з управління зоною відчуження. До галузевих належить, зокрема, Державна служба геології та надр України.

Законодавець у ст. 11 Кодексу України про надра й органи, що здійснюють управління у галузі, обмежує лише органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а саме визначає, що державне управління в галузі геологічного вивчення, використання й охорони надр здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, органи влади Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування відповідно до законодавства України.

Окремо серед суб'єктів управління, вважаємо, слід виділити судові органи, які хоча і не здійснюють прямого управлінського впливу на об'єкт управління, але рішення яких можуть впливати на управлінські дії суб'єктів прямого управління, наприклад скасовуючи (визнаючи незаконними, недійсними) їх.

Як було зазначено вище, державне управління є видом державної діяльності, спрямованим на регулювання відносин у певній галузі. Тут слід погодитися з думкою І.Л. Бачило, який зазначав, що кожен елемент управляючої системи завжди орієнтований на об'єкт управління [14, с. 8].

Щодо об'єкта управління в науці адміністративного права відсутня єдність. Підходи до визначення цього поняття є іноді діаметрально протилежними. Так, одні автори, наприклад О.М. Бандурка, Г.В. Атаманчук, Ю.С. Шемшученко, вважають об'єктами управління суспільство, галузі суспільства, окремих осіб та їх групи (об'єднані за певними ознаками). Інші науковці, наприклад В.Г. Афанасьєв,

Ю.М. Старілов, до об'єктів управління відносять матеріальні об'єкти, речі, ресурси, фонди тощо.

Автори Концепції адміністративної реформи в Україні об'єкти управління розуміють більш широко та визначають їх як сфери та галузі суспільного життя, що перебувають під організуючим впливом держави [1, с. 32].

Також існує підхід, за якого під об'єктом управління слід розуміти все те, що може змінюватись, зазнавати перетворень під свідомим впливом або окремої людини, або організованої сукупності людей [15, с. 14].

Автор цього дослідження у визначенні об'єкта управління підтримує думку про те, що держава здатна управляти лише діяльністю (поведінкою) індивіда, спільноти, суспільства, а отже, регулювати певні суспільні відносини. Вважаємо, що об'єкт управління має володіти здатністю піддаватись організаційно-розпорядчому впливу і вже з урахуванням цього скеровувати свої дії (діяльність) відносно певного предмета.

Таким чином, під об'єктом державного управління в галузі використання, відтворення й охорони надр автор розуміє суспільні відносини, які піддаються владно-розпорядчому впливу з боку суб'єктів управління у гірничій сфері.

Для більш повного розуміння об'єкта управління в контексті нашого дослідження необхідно визначити зміст суспільних відносин (правовідносин) в галузі використання, відтворення й охорони надр. Усталеним в теорії права є розуміння об'єкта правовідносин як те, з приводу чого виникає та здійснюється діяльність його суб'єктів [16, с. 388].

Аналіз нормативних актів, які унормовують відносини, пов'язані з надрами, дозволяє визначити такі відносини:

- гірничі відносини, тобто ті, які пов'язані з геологічною розвідкою корисних копалин; проектуванням, будівництвом (реконструкцією, технічним переоснащенням), експлуатацією, ліквідацією або консервацією гірничих підприємств; організацією протиаварійного захисту гірничих підприємств; охороною праці, забезпеченням безпеки та здоров'я людей в особливо небезпечних умовах [17, с. 1]. Тобто такі відносини передусім пов'язані з видобутком корисних копалин;

- відносини, пов'язані з формуванням Державного фонду надр та у його складі Державного фонду родовищ корисних копалин [10, с. 340];

- відносини, пов'язані з охороною надр;

- відносини, пов'язані з відтворенням надр.

Також визначальними структурними елементами системи управління є мета та цілі (завдання) управління.

Так, мета державного управління визначає його призначення та є системоутворювальним елементом управління в конкретній галузі суспільних відносин. Можна стверджувати, що управління здійснюється залежно від мети, яка, у свою чергу, зумовлює формування та особливості системи управління у цій конкретній галузі.

У контексті нашого дослідження метою державного управління в галузі використання, відтворення й охорони надр є діяльність державних органів, спрямована на управління державними справами в галузі здійснення діяльності, пов'язаної з надрами, її удосконалення та розвиток, забезпечення організуючого впливу на зазначені відносини та процеси в зазначеній сфері.

Крім того, метою є забезпечення ефективного, науково обгрунтованого, раціонального, комплексного збалансованого використання надр для задоволення потреб суспільства, гарантування під час користування надрами безпеки людей, майна та навколишнього природного середовища, а також охорона прав і законних інтересів підприємств, установ, організацій та громадян.

Зазначена мета державного управління в галузі використання відтворення й охорони надр досягається через низку проміжних цілей (завдань).

З огляду на те, що державне управління в галузі використання, відтворення й охорони надр передбачає управління суспільними відносинами з метою досягнення певної мети, можна виділити ознаки такого управління, які визначають його суть.

Традиційно виділяють п'ять таких ознак державного управління: виконавчо-розпорядчий характер; підзаконність; масштабність і універсальність; ієрархічність; організуючий характер [13, с. 158].

Виконавчо-розпорядчий характер виявляється через суб'єкта управління, адже основними суб'єктами управління є саме органи виконавчої влади, які здійснюють виконання встановлених законодавчим органом правил (законів). Здійснення виконання законів є основною функцією органів виконавчої влади.

Ця ознака зазвичай відображається у нормативному акті, що регулює діяльність конкретного органу державного управління (як правило, це положення). Наприклад, Державна служба геології та надр України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через міністра екології та природних ресурсів України, входить до системи органів виконавчої влади та забезпечує реалізацію державної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр [18, с. 1].

Межі здійснення управлінської діяльності визначені законом (у широкому його розумінні). Так, основні законодавчі основи здійснення державного управління використанням, відтворенням та охороною надр визначені такими нормативними актами: Кодексом законів про надра, Гірничим законом України тощо. На виконання закону виконавчими органами можуть прийматись нормативні акти, які деталізують його положення в певній сфері. У цьому проявляється їхня наступна ознака управління – підзаконність.

Під масштабністю розуміється те, що управлінською діяльністю охоплюється вся територія держави та всі об'єкти управління.

Універсальність державного управління полягає в безперервній діяльності суб'єктів управління

з впливу на суспільні відносини, здійснення такого впливу на всіх рівнях управління.

Ієрархічність полягає в чіткій системі органів управління на засадах підпорядкованості та субординації, що дає змогу найбільш ефективно досягати поставленої мети.

Організуючий характер управлінської діяльності держави виявляється таким чином, що узгоджується спільна діяльність суб'єктів та об'єктів управління на різних рівнях ієрархії з метою забезпечення здійснення раціональної та ефективної діяльності в галузі використання, відтворення й охорони надр, досягнення необхідного соціального, екологічного, економічного ефекту.

Викладене вище свідчить, що державне управління в галузі використання, відтворення й охорони надр має особливості, зумовлені особливістю надр як природного об'єкта, відносин щодо їх використання.

Зміст державного управління в галузі використання відтворення й охорони надр знаходить свій вияв через функції, що виконують органи державної влади, які, у свою чергу, досягають виконання завдань використовуючи засоби, методи та механізми.

Таким чином, під час визначення поняття «державне управління в галузі використання, відтворення й охорони надр» було використано праксеологічний (діяльнісний) підхід, що визначає парадигму державного управління як діяльність спеціально уповноважених органів у гірничій сфері. Такий діяльнісний підхід допомагає концентрувати увагу розробників концепцій і стратегій державного управління у гірничій сфері саме на визначенні компетенції органів (інституцій) державного управління у цій сфері, а отже, розробити гармонійну, взаємоузгоджену, збалансовану та оптимальну структуру органів управління у зазначеній сфері, яка б відповідала меті та завданням сучасних реформ адміністративної сфери.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Указ Президента України «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні» // Офіційний вісник України. – 1999. – № 21. – С. 32.
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Гвоздик П.О. Проблемні питання реалізації права власності Українського народу на природні ресурси / П.О. Гвоздик // Матеріали І щорічної міжнародної науково-практичної конференції «Захист права власності Українського народу: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід для України». – К., 2016. – С. 20–23.
4. Мінеральні ресурси України. – К. : Державне науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України», 2014. – 270 с.
5. Заброда Д.Г. Адміністративно-правові засади: сутність та зміст категорії / Д.Г. Заброда. // Адміністративне право і процес. – 2013. – № 2. – С. 45–51.
6. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін. ; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трошинського, Ю.П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 722 с.
7. Юридическая энциклопедия / отв. ред. Б.Н. Топорнин. – М. : Юристъ, 2001. – 1272 с.
8. Административное право Украины : [учебник] / под общ. ред. С.В. Кивалова. – Х. : «Одиссей» 2004. – 880 с.
9. Кивалов С.В. Адміністративне право України : [навч.-метод. посібник] / С.В. Кивалов, Л.Р. Біла. – Вид. друге, перероб. і доп. – О. : Юридична література, 2002. – 312 с.
10. Козлов Ю.М. Административное право : [учебник] / Ю.М. Козлов. – М. : Юристъ, 1999. – 320 с.
11. Закон України «Про надра» від 27 липня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 340
12. Олійник О.М. Правове регулювання охорони надр за законодавством України (окремі аспекти) : [монографія] / О.М. Олійник. – Хмельницький : Поліграфіст. 2011. – 139 с.
13. Ульяновська О. Адміністративно-правові засоби реалізації конституційного права на судовий захист: теоретичний аналіз / О. Ульяновська // Віче. – 2013. – № 6. – С. 30–32; Малиновський В.Я. Державне управління : [навч. посібник] / В.Я. Малиновський. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атіка, 2003. – 576 с.
14. Бачило И.Л. Организация советского государственного управления (правовые проблемы) / И.Л. Бачило. – М, Наука, 1984. – 237 с.
15. Бевзенко В.М. Управління природно-заповідним фондом: організаційно-правові питання : дис. ... канд. юр. наук : спец. 12.00.07 / В.М. Бевзенко. – Харків, 2005. – 210 с.
16. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : [підручник] / О.Ф. Скакун. – 2-ге видання. – К. : Алерта, КНТ ; ЦУЛ, 2010. – 520 с.
17. Гірничий закон України. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 43. – Ст. 1.
18. Указ президента України «Про Положення про Державну службу геології та надр України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/391/2011>.